

***Slutrapport - Förslag till
förändrad
kommunstruktur***

Åland, 28 februari 2017

Metod och vägledande principer

1

Metod

- Nulägesanalys – kommun PM
- Förslag 2 (Fyrkommunsförslaget)
- Analys och beskrivning av förslag 1 (Enkommunsförslaget)
- Workshops med kommunrepresentanter
- Formande av förslag 3 (Sjukommunsförslaget)
- Långsiktig finansiell analys och fördjupad analys av respektive förslag
- Medborgardialog
- Viktning och rangordning
- Slutrapport

Vägledande principer

- För att säkra ekonomisk stabilitet bör landskapsandelarnas andel av intäkterna inte utgöra mer än 1/3-del av intäkterna
- Kommunerna bör vara geografiskt sammanhängande
- Arbetsmarknadsregioner och kommuner bör närma sig varandra
- Befolkningsunderlaget bör vara stort nog att ge förutsättningar för att driva verksamheter och en effektiv administration, vilket inkluderar möjligheter till specialiserade administrativa tjänster

---

Vägledande principer forts.

- Ingen kommun bör i utgångsläget ha en låneskuld som överstiger 100 % av genomsnittet inom landskapet
- Soliditet bör överstiga 50%, med ett mål om 70 %
- För att kunna möta framtida förändringar bör skattesatsen i utgångsläget inte avvika mer än 1,5 procent från det viktade medlet inom landskapet
- Samtliga kommuner bör också ha en geografisk möjlighet att expandera

---

Nulägesanalys

Ingen ekonomisk kris – men skillnader i förutsättningar

Verksamhetskostnader

- Stora skillnader i styckkostnader mellan kommuner

Ekonomi

- God ekonomi men stora skillnader i lån/soliditet/investeringar

Befolkning

- Stora skillnader i demografi och skattekraft

Näringsgeografi

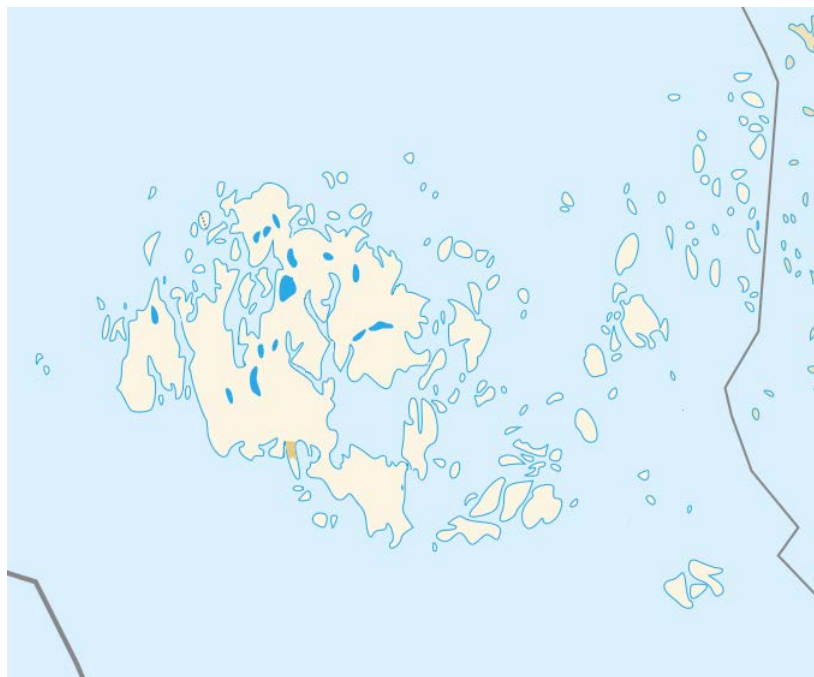
- Åland är en arbetsmarknadsregion

Tre förslag på förändrad kommunstruktur

2

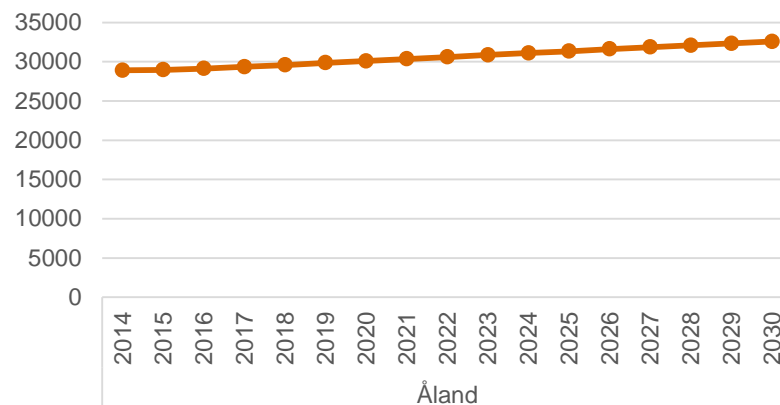
Förslaget – Åland en kommun

En stor kommun så väl geografiskt som befolkningsmässigt

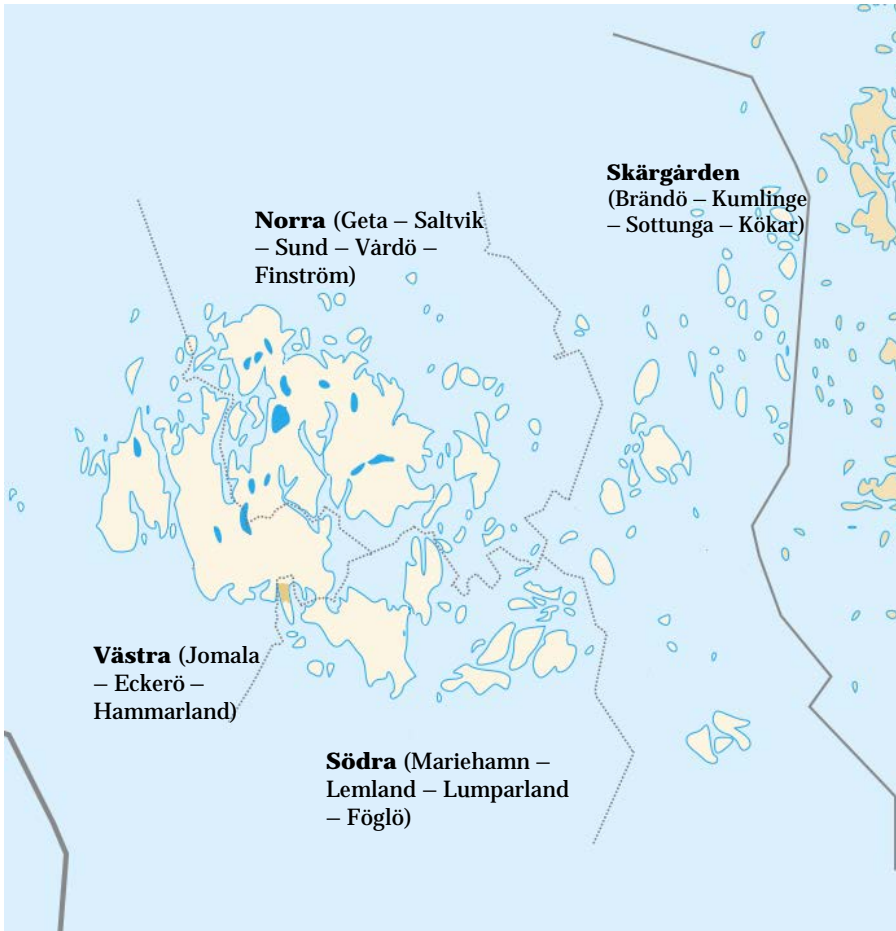
- Ekonomiskt stark
- Geografiskt spridd
- Förväntad befolkningsökning främst kring Mariehamn och Jomala
- Långa restider tvärs över kommunen
- Landskapet och kommunen får samma geografiska gränser.
- God utgångspunkt för effektiviseringar

Befolkningsprognos Åland

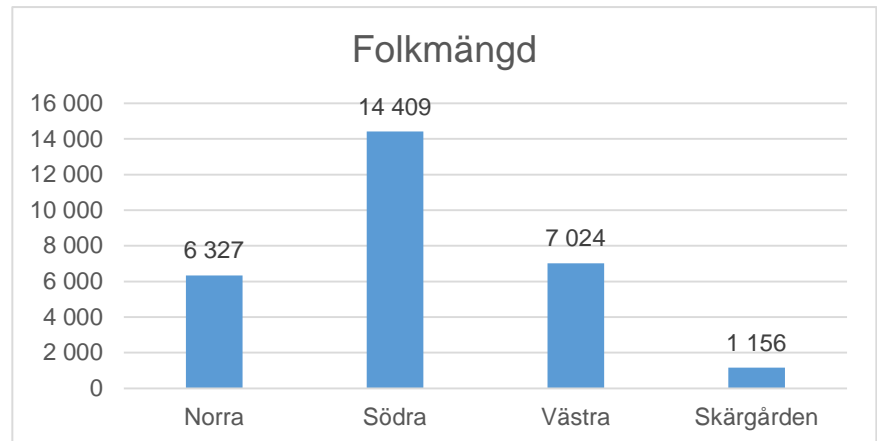

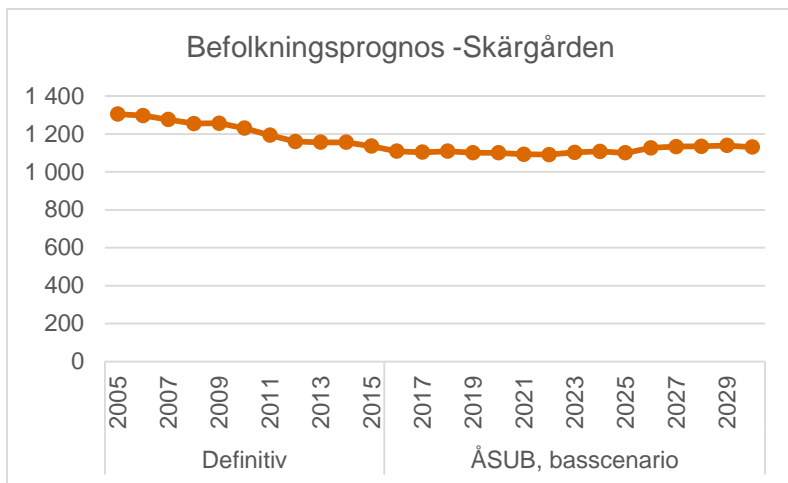
Förslag två – Åland fyra kommuner

- Tre stora en liten kommun
- Olika styrkor – men jämnare

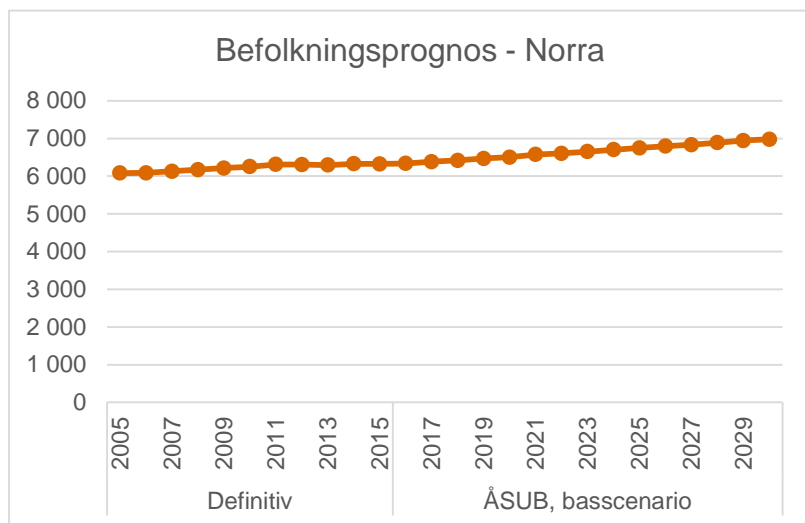
Skärgården

- Stabil befolkning enligt prognos
- Stabil ekonomi
- Skärgårdens särskilda behov
- Utmaning – åldrande befolkning
- För höga andelar landskapsandelar*

Norra

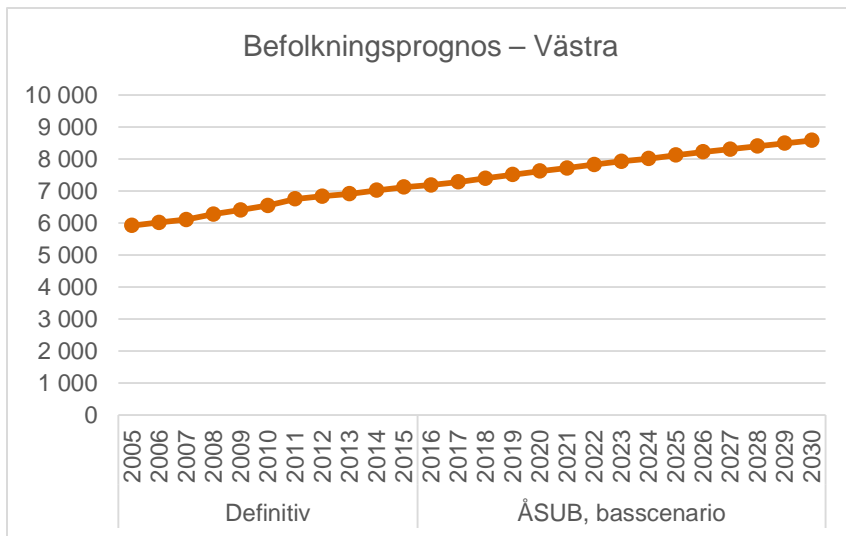
(Saltvik-Sund-Geta-Finström-Vårdö)

- Positiv befolkningstillväxt
- Följer samarbetsmönster
- Relativt god ekonomi
  - Svag skattekraft
  - Låg soliditet
- Befolkning – genomsnitt
- Utmaning – stora skillnader idag

Västra

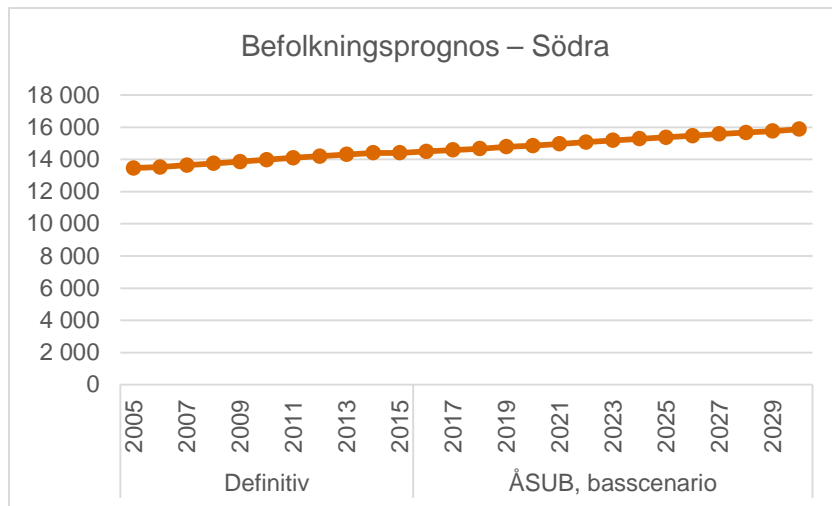
(Jomala-Eckerö-Hammarland)

- Kraftig befolkningstillväxt
- Mycket stark ekonomi
- Utmaning – ung befolkningsstruktur
- Låg investeringstakt
- Nya samarbeten

Södra

(Mariehamn-Lemland-Lumparland-Föglö)

- Dubbelt så stor som näst största kommunen
- Positiv befolkningstillväxt
- Mycket stark ekonomin
- Hög låneskuld
- Utmaning – lång restid (Föglö)
- Nya samarbeten

Sjukkommunsförslaget

Kommunindelning

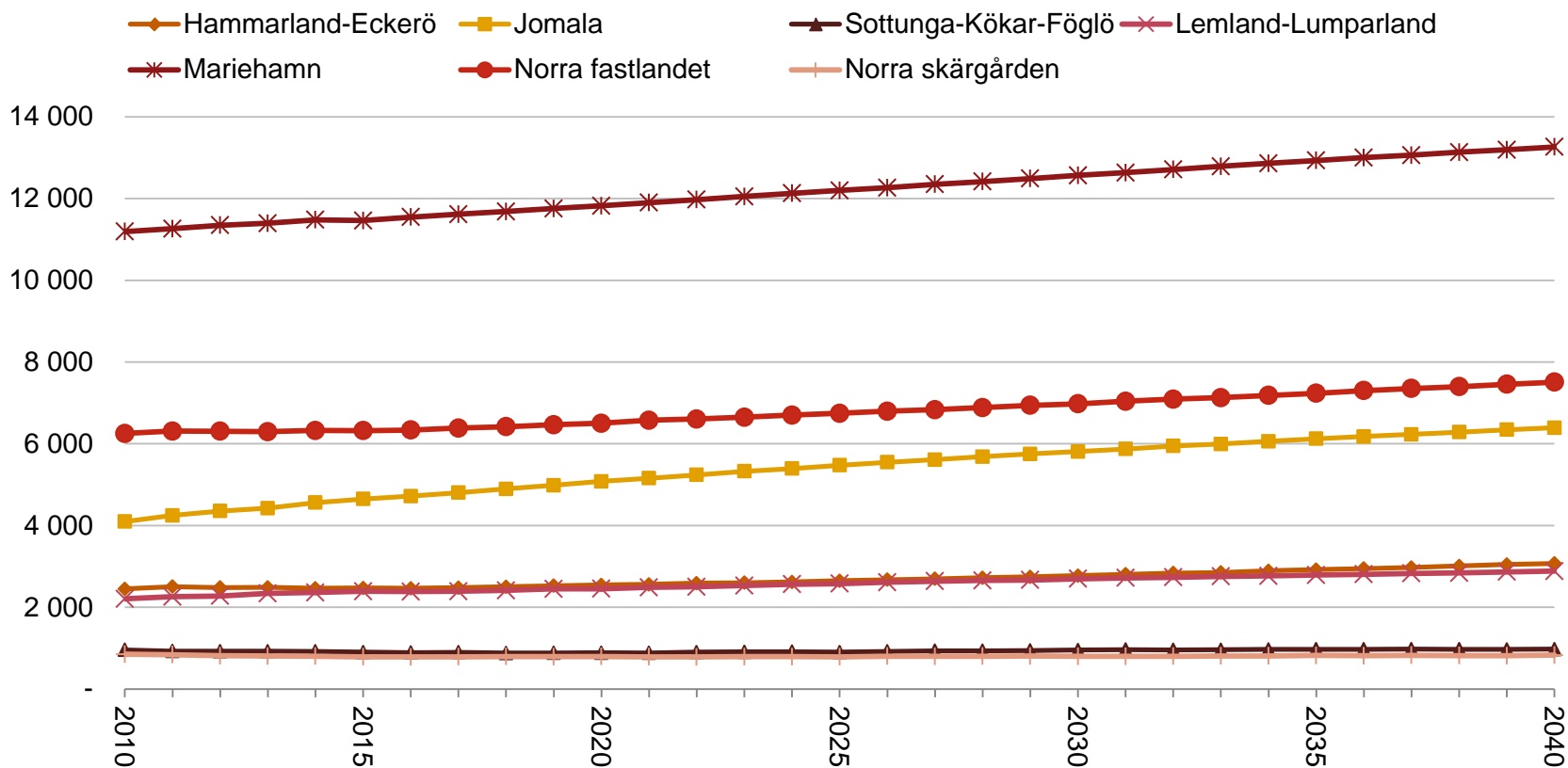
1. Eckerö, Hammarland
2. Mariehamn
3. Jomala
4. Lemland, Lumparland
5. Brändö, Kumlinge
6. Sottunga, Föglö, Kökar
7. Geta, Saltvik, Finström, Vårdö, Sund

- Bibehållen närhet till beslutsfattande
- Nuvarande samarbeten
- Smidigare sammanslagningar

Sjukommunförslaget - Folkmängd

Folkmängd 2010-2040

Summering

3

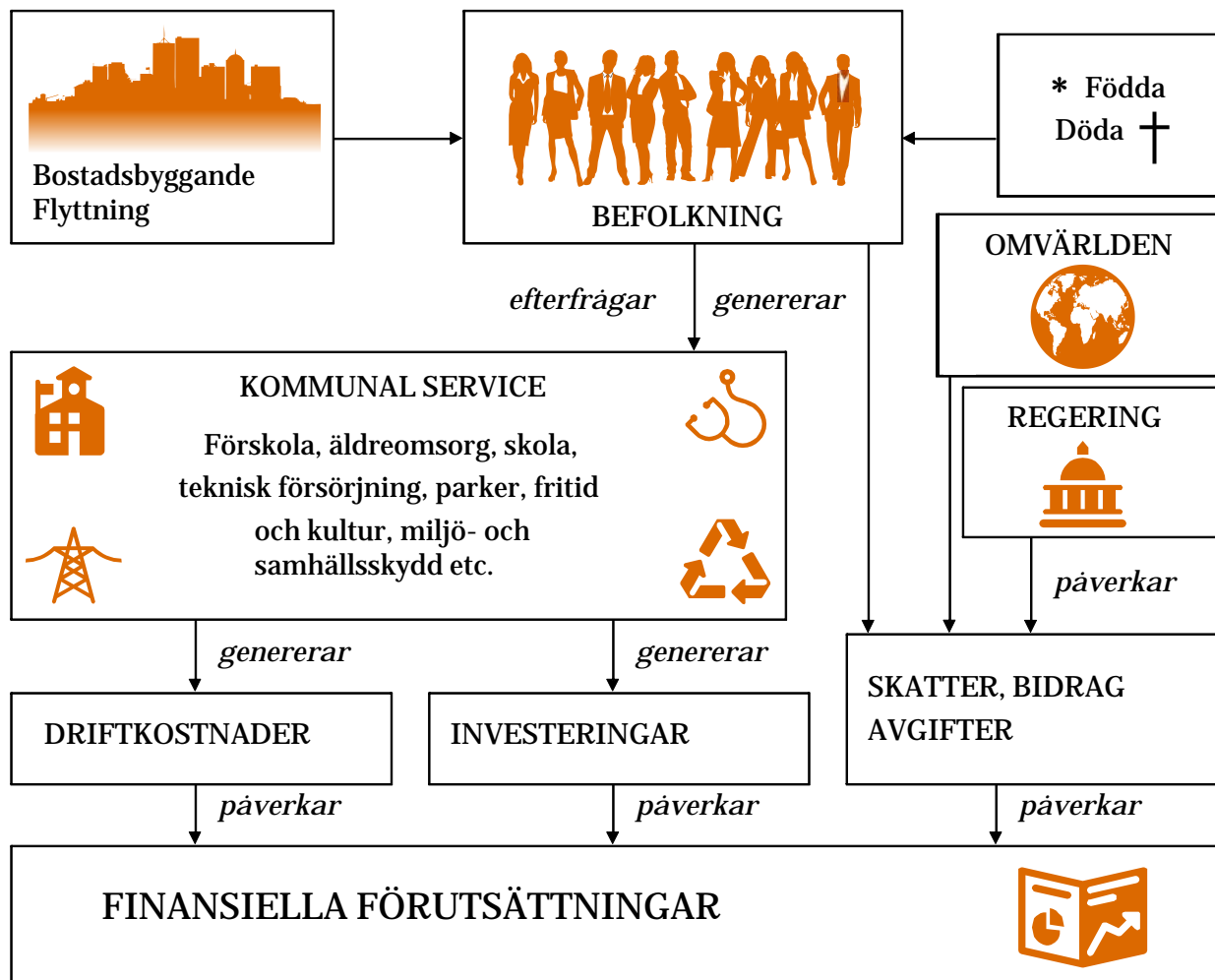
En förändrad kommunstruktur ger i sig inte lägre kostnader

- Strukturen påverkar förutsättningar för effektivisering
- Faktisk effektivisering kräver aktiva beslut
- Styckkostnaden är vanligen lägre för flera kommunala tjänster vid större enheter (exempelvis grundskola, åldringshem etc.)

Långsiktig finansiell analys

4

Tillvägagångssätt, förutsättningar och avgränsningar

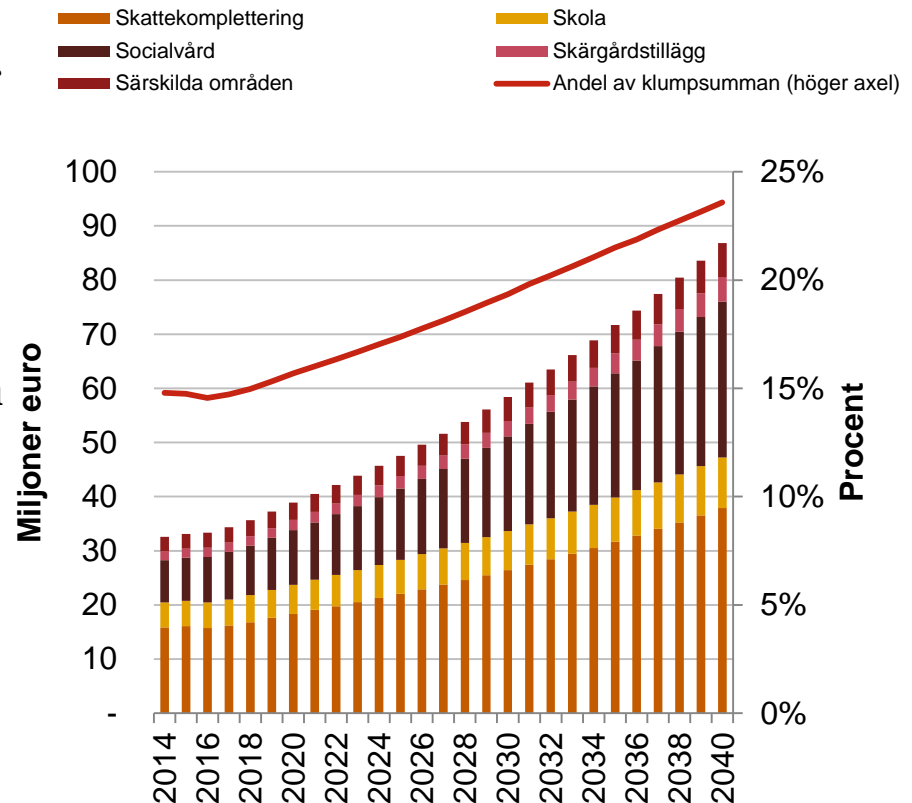
Ekonomisk bärkraft och effektivitet inklusive försörjningskvoten

Utgångspunkter och antaganden

- ÅSUB:s befolkningsprognos (basscenario) som sträcker sig till 2040.
- Demografisk framskrivning givet befolkningsutvecklingen
- Konstant utnyttjandemönster av kommunernas tjänster.
- En BNP- utveckling på 2 procent antas och skatteunderlaget förväntas årligen öka mellan 3 och 4 procent
- Samfund- och fastighetsskatten antas öka i takt med BNP. Alla skattesatser antas vara oförändrade under perioden.
- Utgår från förslaget till landskapsandelssystem som ännu inte är beslutat.

Om kommunal utjämning på Åland

- Givet de antaganden som har gjorts vid simuleringarna kommer kostnaden för landskapsandels-systemet att öka.
- Ökningen förväntas bli starkare varför systemet kommer ta ett allt större utrymme av klumpsumman

Vad visar framtidsscenario?

1, 4 eller 7 kommuner

	Utan effektivisering 2040			Med effektivisering 2040		
	Årlig genomsnittlig effektivisering för att sluta finansiellt gap 2015-2040	mn euro	Motsvarar %-enheter i förändrad skatt	Årlig genomsnittlig effektivisering för att sluta finansiellt gap 2015-2040	mn euro	Motsvarar %-enheter i förändrad skatt
Alternativ 1 Hela Åland en kommun	1,0%	44,8	8,5%	0,7%	31,1	5,9%
Alt 2 Skärgården	0,8%	1,6	8,3%	0,4%	0,7	3,9%
Alt 2 Norra	1,0%	9,6	9,6%	0,6%	5,2	5,3%
Alt 2 Västra	1,0%	9,5	7,8%	0,7%	6,2	5,1%
Alt 2 Södra	0,9%	22,5	7,9%	0,6%	16,5	5,8%
Alt 3 Eckerö-Hammarland	0,9%	3,2	8,2%	0,8%	2,9	7,5%
Alt 3 Mariehamn	0,9%	18,1	7,8%	-	-	-
Alt 3 Jomala	1,1%	6,2	7,5%	-	-	-
Alt 3 Lemland-Lumparland	1,0%	3,4	7,8%	0,7%	2,4	5,6%
Alt 3 Brändö-Kumlinge	0,6%	0,8	6,0%	0,4%	0,6	4,2%
Alt 3 Sottunga-Föglö-Kökar	0,9%	1,6	11,0%	0,6%	1,1	7,3%
Alt 3 Geta-Saltvik-Finström-Vårdö-Sund	1,0%	9,6	9,6%	0,6%	5,2	5,3%

Vad visar framtidsscenario?

Dagens struktur

	Utan effektivisering 2040				Utan effektivisering 2040		
	Årlig genomsnittlig effektivisering för att sluta finansiellt gap 2015-2040	mn euro	Motsvarar %-enheter i förändrad skatt		Årlig genomsnittlig effektivisering för att sluta finansiellt gap 2015-2040	mn euro	Motsvarar %-enheter i förändrad skatt
Brändö	0,9%	0,7	8,5%	Kökar	1,1%	0,6	16,1%
Eckerö	1,2%	1,8	12,6%	Lemland	0,9%	2,4	6,7%
Finström	0,9%	2,9	6,8%	Lumparland	1,1%	0,8	10,2%
Föglö	0,8%	0,8	9,5%	Saltvik	1,0%	2,6	9,1%
Geta	0,8%	0,7	12,9%	Sottunga	0,1%	0,0	0,4%
Hammarland	0,8%	1,6	6,5%	Sund	1,4%	2,2	13,2%
Jomala	1,1%	6,2	7,5%	Vårdö	0,8%	0,6	10,0%
Kumlinge	0,7%	0,4	7,4%	Mariehamn	0,9%	18,1	7,8%

PwC´s rangordning och motivering

5

PwC´s förslag: Åland fyra kommuner

- Jämnar ut nuvarande skillnader
- Tar betydande hänsyn till befintliga samverkans- och samarbetsmönster
- Möter väl upp huvuddelen av våra ”guidande principer”
- Kommunerna bedöms ha förutsättningar att själva ansvara för majoriteten av den kommunala servicen – lokal utformning
- Samtliga kommuner förfogar över ”verktygen” som står tillbuds för att hantera kommande utmaningar.

PwC´s förslag: Åland fyra kommuner forts.

- Balanserar lokalkännedom kontra specialisering ur perspektivet kvalitet, kompetens och verksamhetsutveckling
- Innebär att nuvarande skärgårdskommuner bibehåller en kommunal status – bibehållet landskapsandelssystem

---

Varför inte en kommun?

- Utmaning att finna ansvarsfördelningen mellan landskapet Åland och en enda åländsk kommun
- Enkommunförslaget ger förbättringar ur samtliga perspektiv där storskalighet är fördelaktigt men bedöms inte ta tillräcklig hänsyn till de specifika förhållanden, förutsättningar och uppfattningar som präglar Åland.
- Ger inte egen kommunstatus till skärgårdskommunerna
- Uppfattas som önskat av många

... eller sju kommuner?

- för liten förändring jämfört med utgångsläget.
- Utjämnar inte skillnader i tillräcklig utsträckning
- Ger inte långsiktigt uthålliga kommuner
- Flera av kommunerna möter inte upp vägledande principer

